

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. אזלי בתר אומדנא ... והלכה למעשה כרבי אלעזר בן עזריה.....1
- ב. ביאה ... ביממא ... אם היה בבית אפל מותר.....3
- ג. חיבת חופה קונה חופה דחויא לביאה אבל חופה דלא חויא לביאה לא או דלמא לא שנת תיקון.....4
- ד. מי שפרע מקצת חובו ... יחליף.....6
- ה. האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין ליך עלי שאר כסות ועונה ... בדבר שבממון תנאו קיים ... כתובה דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה.....8
- ו. לעולם הוא אוכל פירי פירות עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפירות פירותיהן עד עולם.....9
- ז. אין עושין כתובת אשה מטלמלין מפני תיקון העולם ... קבל עליו אחריות עושין.....9

דף נו.

א. אזלי בתר אומדנא ... והלכה למעשה כרבי אלעזר בן עזריה

אומדנא משמשת הוכחה שעל פיה חותכים דינים שונים בממונות, באיסורי ערוה, בגדרים, שבועות והקדשות. ושני סוגי אומדנא¹ הם: א) כשהמעשה עצמו ברור לנו, והאומדנא באה לברר רק את הכונה של עושה המעשה; ב) כשגוף המעשה אינו מבורר, והאומדנא צריכה להוכיח את עצם קיומו, או את האיש שעשה אותו.

האומדנות מתחלקות לשני סוגים אף מצד כח ההוכחה: א) אומדנא המוכחת, היינו דברים שמצד עצמם ניכר שהאדם עשה אותם בכונה מסוימת, ואין צורך בגילוי דעת מיוחד שעל מנת כן הוא עושה אותם. ב) אומדנא בגילוי דעת, היינו דברים שכונת העושה אינה ניכרת כל כך מהם בעצמם, אלא בצירוף גילוי דעת בשעת המעשה, אבל כשיש אותו גילוי הדעת מתבררת כונתו גם מתכונת הדברים בעצמם. אולם דברים שמצד

¹ שו"ת מהרי"ק שרש קכט.

הלכות הדין היומי

מסכת כתובות

עצמם אין שום הוכחה כלל על הכונה, אין גילוי הדעת משמע בתורת אומדנא, אלא אם כן התנה בתנאי גמור לפי משפטי התנאים².

אומדנא מוכחת בממונות. מי שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת, ועמד זה וכתב כל נכסיו לאחרים במתנה גלויה וגמורה ואחר כך בא בנו אין מתנתו קיימת, אומדנא מוכחת היא והדברים מוכחים שאילו ידע שבנו קיים לא היה כותב כל נכסיו לאחרים,

לפיכך אם שייר מנכסיו כל שהוא בין קרקע בין במטלטלין מתנתו קיימת, דאם לא כיון להקנות ליה למי שייר אותו הכל שהוא, אלא משום שהיה חושב שמא בנו עדיין קיים ומשייר לו זה הכל שהוא ומה שנתן נתן.

וכן: שכיב מרע³ שכתב כל נכסיו לאחרים ולא השאיר לעצמו כלום, אם עמד מחליו יכול לחזור בו, אפילו כשקנו מידו בקנין גמור, שאומדים דעתו שעל דעת כן נתן שאם ימות תתקיים המתנה ואם יעמוד מחליו תחזור אליו.

הכותב כל נכסיו לאשתו⁴, לא עשאה אלא אפטרופוס, שאומדנא מוכחת היא שאין אדם מניח את בנו ונותן הכל לאשתו ולא נתכוין אלא לעשותה אפטרופוס על בנו, כדי שיכבדה.

אשה⁵ שעמדה להינשא ונתנה נכסיה במתנה לאחר, אומדים דעתה שנתכונה להבריא הנכסים מבעלה שלא יזכה בפירותיהם, ואין מתנה מתנה.

וכן מה שנתבאר לעיל דף מז: שפסק⁶ לחתנו מעות ונתן לו לאחר האירוסין, ומתה הבת קודם שנכנסה לחופה, אף על פי שיש לה יורש, יחזיר המעות לאב שכל הפוסק אומדנא שדעתו ע"מ לכנוס.

נתן מעות לבתו סתם שתנשא בהם ולא הזכיר שתנשא לפלוני, קנתה אותה מתנה, וכיון שנתקדשה, אף על פי שבטלו הקידושין כשמת הארוס, אין האב יכול לחזור בו⁷.

² תוספות קדושין מט ב; שו"ת הרא"ש כלל לד וכלל פא. ועי' שעה"מ אישות פ"ו ה"ב.

³ שו"ע ונו"כ שם רנ ב

⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קו א

⁵ שו"ע ונו"כ צ ז

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נג ג

⁷ האחרונים דנו בהלכה זו ובטעמה, ובפרישה (סק"ה) הביא בשם המהרש"ל שכתב דדוקא כשמת הארוס, אבל אם מתה היא אין הבן יורשה, דהא נתן ע"מ שתנשא ולא נתקיים התנאי, אבל כל שלא מתה קנתה המתנה, שהרי בידה לקיים התנאי, והוא נתן בסתם ע"מ שתנשא, והקשה הפרישה למה כתבו דאירי בנתקדשה, אפילו לא נתקדשה קנתה כל שבידה לקיים התנאי, וכתב שלכאורה היה אפשר לפרש דמ"ש הגאון שאין האב יכול לחזור, היינו שקנתה לגמרי, ואפילו אם מתה בנה יורשה, דכיון שנתקדשה קיימה תנאה, דגם קידושין בכלל לשון תנשא, ובדרישה כתב לפרש בדרך אחרת, דשאני הכא שכבר נתן לבתו והרי היא מוחזקת בממון, ולא דמי להך דלעיל שלא היה אלא פסיקה, ולכן אזלינן בתר אומדנא, וגם בהלכה זו איירי דפסק בשעת קידושין לבתו או לחתנו, אלא כיון שנתן קנתה לגמרי, והב"ח כתב דודאי אם מתה אין בנה יורשה, דכיון שמתה אי אפשר לקיים התנאי וחזור לנותן או ליורשיו, אבל כשלא מתה יכולה לקיים

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

וכן מה שהתבאר לעיל דף נד: שהמאמר⁸ את האשה וכתב לה כתובה ולא נכנסה לחופה, עדיין ארוסה היא ואינה נשואה, שאין כתובה עושה נישואין. ואם מת או גירשה גובה עיקר כתובתה מבני חרי הואיל וכתב לה, ואע"ג שכתב לה שטר כתובה, כיון שבלא כתיבה לא היה לה כתובה כלל, אין הכתיבה עושה אותו שטר מעליא לגבות ממשעבדי⁹, אלא מהני הכתיבה שתגבה לפחות עיקר כתובה מבני חורי.

אבל תוספת אינה גובה כלל, שלא כתב לה התוספת אלא על מנת לכנסה והרי עדיין לא כינסה. אבל אם אירס אשה ולא כתב לה כתובה ומת או גירשה בעודה ארוסה אין לה כלום ואפילו העיקר, שלא תקנו לה עיקר כתובה עד שתינשא או עד שיכתוב לה בעודה ארוסה, וכן נוהגין אף על גב דיש חולקין¹⁰.

כתב כתובה למשודכת¹¹, וחזרו בהם קודם אירוסין, אפילו מנה ומאתים אין לה, שלא כתב לה אלא ע"מ לקדשה ולכנסה.

וכן בקנה¹² מן האיש קרקע המיוחדת לכתובת אשתו וחזר וקנה מן האשה, שמקחו בטל, שאומדים דעתה שנחת רוח עשתה לבעלה ולא נתכונה להקנות.

נ. ביאה ... ביממא ... אם היה בבית אפל מותר

כבר התבאר במסכת שבת דף פו. שאסור¹³ לשמש לאור הנר אף על פי שמאפיל בטליתו, וכן אסור לשמש ביום אלא אם כן הוא בית אפל, ותלמיד

התנאי והמ"ז (סק"ג) סיים בכלל הדברים שהנותן לבתו שלא בשעת קידושין ולא הזכיר נישואין אינו בכלל פוסק, דפסיקה שייך דוקא בשעת קידושין, וזה נקרא נותן ככל מתנות והוי שלה לגמרי, ואם הזכיר נישואין יש חילוק אם אמר לפלוני אין לה זכות רק בשנשאת לפלוני ואם אמר סתם נישואים יש לה רשות בכל נישואין אפילו של אחר, אבל לא בדברים אחרים, ובשעת קידושין נקרא פוסק, ואין חילוק אם פסק לחתנו או לבתו, ואין לה זכות רק בשתנשא לחתן זה, ועי' בית מאיר ובמנח"פ. והאחרונים כתבו עוד סברות לחלק בזה, עי' ספר צדקה ומשפט (פרק ט הערה לו) ובפתחי חושן (ח"ח) דיני קנינים (פרק יז הערה נט), ועי' אוצר הפוסקים (סימן נג ס"ק יג).

⁸ שו"ע ונו"כ שם נהו

⁹ אבל הרא"ש פ' אף על פי חולק ע"ז וס"ל לענין מנה מאתים שטר גמור הוא וגובה ממשועבדים ות"כ אפילו אם כתב לה לית לה מן הארוסין בין אם נתאלמנה ובין אם נתגרשה. ב"ש שם יב

¹⁰ וסוברים דארוסה יש לה כתובה. וכן בתו' ר"פ ארוסה ד"ה ושומרת יבם שדעת ר"ח הוא כן ומהתימא שלא הזכיר בטור וב"י כאן. שי למורה שם ועיין כנה"ג דף פ"ט ע"א סעיף כ"ב אם תפסה הארוסה אי מוציאין מידה או לא ע"ש. מתה הארוסה ויורשיה מוחזקים. או יקברנה הארוס ויטול מה שבידם או יקברוה הם וישאר בידם כדי כתובה, הר"מ מטראני ח"ב סי' קכ"א באר היטב שם יא

¹¹ ח"מ שם יט מהריב"ש

¹² שו"ע ונו"כ שם צ יז

¹³ שו"ע ונו"כ או"ח רמ"א

הלכות הדרה היומי

מסכת כתובות

חכם שהוא צנוע בדרכיו ולא יבוא להסתכל מאפיל בטליתו¹⁴ ושרי. ואין להקל בדבר זה אלא לצורך גדול, שיצרו מתגבר עליו¹⁵. וכשיצרו מתגבר עליו, ויכול לבא חס וחלילה לידי חטא, מותר על ידי האפלת טלית בכל אדם¹⁶.

עפ"י האר"י ז"ל תשהמ"ט ביום¹⁷ יש לימנע ממנו לחלוטין ואפילו במקום מצוה¹⁸, וכן בזוה"ק בכמה מקומות אוסר לשמש ביום בלא לחלק בין בית אפל או להאפיל בטלית לתלמיד חכם.

ולאחר עלות השחר כל זמן שעדיין לא האיר היום, כל שלא הגיע זמן לבישת טלית ותפילין (שהוא כשעה קודם ג' החמה), מותר עדיין לקיים מצות עונה¹⁹.

ג. חיבת חופה קונה דחיא לביאה אבל חופה דלא חיזא לביאה לא או דלמא לא שנא תיקו

מכמה פסוקים למדנו שאין האשה נקנית להיות אשתו לגמרי ע"י אחד מדרכי הקידושין עד שישאנה ויכניסנה לביתו, שכן כתיב במערכי המלחמה (דברים כ פסוק ז) וְכִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶרֶשׁ אִשָּׁה וְלֹא לְקַחָהּ וְגו'. וכן חילק הכתוב בין נערה המאורשה לאשה בעולת בעל, ואין הקידושין גומרים בה להיות אשתו עד שנכנסה לחופה.

¹⁴ והנה בכל הדינים הנזכרים דמותר על ידי האפלת טלית, לא ביארו הפוסקים דדוקא בתלמיד חכם, ומשמע דלכולי עלמא שרי, והטעם, משום דכאן שהוא ביום חמיר טפי, משום דהוא נגד גדר הקדושה, ופשוט. שער הציון ס"ק כז

¹⁵ מ"ב שם מה

¹⁶ שער הציון שם ס"ק כח מחכמת אדם

¹⁷ כה"ח סקע"ט וסק"פ בשם פע"ח בשם האר"י ז"ל דהמשמש ביום מושך נשמות מגולגלים ואין חילוק בין ת"ח לע"ה ובין בית אפל למאפיל בטלית.

¹⁸ וכגון בביאת מצוה בליל הנישואין שמחמת אונס לא הספיק לקיים מצוותו עד שהאיר היום, או בליל טבילה או יוצא לדרך או בשבת לת"ח שמקפיד שלא לשמש ביממה"ה ומחמת אונס לא קיימו בליל שבת. ובמנורת המאור נר ג' כלל ו' ח"ה פ"ג אות ה' ושו"ת תורה לשמה סי' ס"ט וטהרת ישראל סעי' ע"ד מקילים לת"ח או בבית אפל.

¹⁹ בן איש חי פ' ש"ב וירא אות כ"ו, וכן מצדד באשל אברהם בוטשאטש.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ואחר שהכניסה לחופה אף על פי שלא בעלה הרי היא כאשתו לכל דבר, וגובה ממנו עיקר כתובה ותוספת אם תתאלמן או תתגרש, שחיבת חופה קונה אפילו בלא ביאה.

במה דברים אמורים חופה דחויא לביאה שהיא מטהרת, אבל אם פרסה נדה ואחר כך כנסה לחופה²⁰ ונתייחד עמה, אין כאן חיבה כל כך בחופה ואינה קונה להיות לגמרי כאשתו, אלא עדיין היא כארוסה²¹ עד שתטהר. ויש אומרים דדוקא לענין שלא תגבה התוספת היא עדיין כארוסה, שמסתמא לא כתב לה התוספת אלא לחיבת ביאה, וכל זמן שאינה ראויה לביאה לא קנתה התוספת, אבל לכל שאר דברים הרי היא כנשואה, כיון דחופה נישואין דאורייתא.

ומ"מ לכו"ע מנהג כשר הוא שלא תנשא נדה עד שתטהר²², ולכתחילה ראוי לעשות כל טעדיק לעשות החופה בטהרה, לפי שהרבה ראשונים ס"ל דחופת נדה אינו קונה אכן להלכה מקדשים וכונסים לחופה לכתחילה אף כשהיא נדה. ומכל מקום טוב להודיע לחתן תחלה שהיא נדה²³, שלא יאמר אחר כך אילו הייתי יודע שהיא נדה לא הייתי כונסה עתה וקידושי טעות היו.

וכשכונסה כשהיא נדה מברכין ברכת חתנים, אבל אינה נכנסת עמו בחדר יחוד לבד ובבואם לביתם אחר הנשואין כל עוד שלא טבלה עדיין, הרי היא נדה ואסורים ביהוד וצריכים שמידה בין ביום ובין לילה, ונוהגין שבליילה צריכים ב' שומרים לחתן ולכלה וביום שומר אחד, ולוקחים בלילה קטן עבור החתן שישן עמו וקטנה עבור הכלה שתישן עמה, וביום שומר אחד קטן או קטנה²⁴.

²⁰ כ"כ הרא"ש דאי פירסה נדה אח"כ כבר קנאה בתחילת חופה דסוף חופה היא תחלי' ביאה נמצא דחופה קונה בתחילתה אבל במרדכי משמע דאף דהיתה טהור' כשנכנס' לחופה אם פירסה נדה בתוך חופתה פסקה לה חיבת ביאה והדבר תמוה אם כבר קנאה בתחילת חופה איך יופקע הקנין כשפירסה נדה ואפשר דסבירא ליה דסוף חופה קונה ותחילת ביאה הוא אחר סוף חופה והקנין נגמר בסוף ז' ימי המשתה או בתחלת ביאה. ח"מ שם א

²¹ משמע דאינו יורשה ואינו זוכה במציאתה ובמעשה ידיה ובפירות שהן הדר' דברים שהבעל זוכה באשתו כמבואר. י"מ שם ב

²² ש"ך יו"ד סי' קצ"ב סק"ח וסי' קצ"ו סק"ב, וכ"כ ברכ"י בשו"ר ברכה יו"ד סי' קצ"ב סק"ה ושד"ח מערכת חו"ב אות כ"ו, שכן הסכימו חכמי ירושלים שאין לעשות חופת נדה אלא כשהדבר מוכרח, וכ"כ בשו"ת לבושי מרדכי ח"ד סי' רכ"א שידוע שגדולי הספרדים היו נשמרים מחופת נדה, ושמעתי כי מרן הגאון רבי מרדכי בנעט ז"ל היה ממתין בחופת בנו הגדול' מו"ה ישעי' ז"ל כמו שמונה ימים עד שתטהר, וראה בשו"ת בשמים ראש (המיוחס להרא"ש) סי' קע"ד אם כי מדינא מותר חופת נדה מ"מ לא מסמנא מילתא עיי"ש

²³ שו"ת מהר"ם מינץ סי' ק"ט, ב"ש אה"ע סי' ס"א סק"ח, ש"ר יו"ד סי' קצ"ב סק"ד וקשו"ע סי' קמ"ז ס"ב, וכ"כ בשו"ת לבושי מרדכי ח"ב סי' רמ"ג

²⁴ שו"ע יו"ד סי' קצ"ב ס"ד ורמ"א שם, חכ"א כלל קמ"ו ה"ט, וצ"צ פסקי דינים שם הל' י"ז. ועיי בחזו"א יו"ד סי' צ"א סק"ג שה"ח אצל החתן מהני קטנה כגון אחותו וכן הכלה אחיה הקטן, וכן ה"ה בב' קטנים אצל החתן אחיו ואצל הכלה אחיה או בשני קטנות אצל החתן אחותו הקטנה ואצל הכלה אחותה הקטנה, ולא נקט הרמ"א קטן אצל החתן וקטנה אצל הכלה, אלא משום דאורחא בהכי. וכשחל ליל החתונה בעונת הוסת, אע"פ שמחמירין

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

המקדש אשה נדה אי"צ לקדשה שנית אחר שתטהר²⁵, ויש מחמירין לקדשה שנית אחר שתטהר אך יעשו זאת בצנעה ויודיעו לעדים שהקידושין השניים אינם אלא מצד המנהג²⁶, ולכו"ע אי"צ להכניסה לחופה שנית²⁷

יש לכתוב הכתובה קודם החופה כדי שתהא חופה הראויה לביאה²⁸, שהרי אסור לשחות עם אשתו בלא כתובה, ואף על גב דלמאן דאמר דחופת נדה הוי חופה אף על פי שאינה ראויה לביאה ואנן הכי נוהגין, ואם כן הוא הדין אם לא כתב כתובה, מכל מקום נוהגין לכתחלה לכותבה קודם לכן. ואפילו אם היא נדה נוהגין לכותבה קודם²⁹.

אשה חולנית חולת מות, ואינה ראויה מחמת כך לביאה, אף על פי שכנסה תחת החופה בתוך המטה כדי שיירשה בעלה אינה חופה כלל, דגרוע היא מנדה, דבנדה אורח הוא וידע הזמן שתהא ראויה לביאה לכשתטהר, וזו אפשר שאינה ראויה לביאה כלל, לפיכך אין בעלה יורשה.

ד. מי שפרע מקצת חובו ... יחליף

מי שפרע מקצת חובו³⁰, אין זכותו לתבוע מהמלוה שיחזיר לו השטר, ולא לכתוב שובר או החלפת השטר או לכופו שיכתוב הפרעון בתוך השטר וכדומה, אלא המלוה יחליט בזה.

ולפיכך אם אינו רוצה המלוה להחזיר לו השטר שחושש שלא יפרע לו, מתיירא המלוה שמא יצא הקול ששטר זה פרוע הוא, ולא יוכל אחר כך לגבות בו ממשעבדי, או שלא יהא השטר שבידו על המותר פגום³¹ ילך

לפרוש מאשתו, מ"מ לענין יחוד אין להחמיר.

²⁵ חכמת שלמה אה"ע סי' ס"א שו"ת מהרש"ם ח"ג סי' ר"ה ערוך השולחן סג יב

²⁶ שו"ת מהרי"א הלוי ח"ב סי' ק"ד, אמרי דוד אה"ע סי' כ"א, משמרת שלום אה"ע סי' ס"א, טהרת ישראל סי' קצ"ב אות ל"ה, לבושי מרדכי הנ"ל וז"ל וכדומה לי בימי חרפי היה עובדא כזו בנשואי של בני עליה ועשו כן ואין בידי דבר ברור, ושלחן העזר דף פ"ט ע"ב אות י"ד שכן נהג הגה"ק רבי שלמה ממונקאטש זצ"ל וגם רקד אז רקידה של מצוה עיי"ש,

²⁷ אמרי דוד אה"ע סי' כ"א, טהרת ישראל סי' קצ"ב סקל"ח ושלחן העזר דף פ"ט ע"ב

²⁸ הגה לרמב"ם נמי בדיעבד הוי חופה אם לא כ' כתובה כמ"ש המגיד פ"י ול"ד לנדה כמ"ש הר"ן ריש כתובות אלא להרמב"ם צריך לכתוב כתובה קודם החופה כדי שאל יחסר שום דבר אפילו דבר שהוא מדרבנן אבל להרא"ש עושין חופה אפילו לכתחלה בלא כתובה. ב"ש שם ג

²⁹ עיין ערוך השולחן שם יז

³⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ נד א

³¹ בשעת הפרעון נתנו חז"ל הברירה ביד המלוה ליקח שטר חדש או לכתוב לו שובר, סמ"ע שם א מיהו נראה לי דכל זה לא מייירא אלא כשהגיע זמן פרעון של כל השטר, לכך הברירה ביד המלוה משום שהמלוה יכול לומר פרע לי שטרי ותו לא צריך מידי, אבל כשלא הגיע זמן פרעון של כל השטר, כגון שהשטר לשני זמנים ופורע לו לזמן פרעון הראשון וכה"ג, הברירה ביד הלוה, ומחויב המלוה להחליף לו השטר, או לכתוב הפרעון על גבי השטר אם ירצה הלוה. ש"ך שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

אצל בי"ד ויקרעו את השטר הראשון ויעשו לו שטר אחר ממה שנשאר חייב לו, ויכתבוהו מזמן ראשון.

ודוקא בי"ד יכולין לעשות זה שחזק כהן להוציא ממון לגבות מזמן ראשון, אבל העדים הראשונים אינם יכולין לעשות שטר על המותר מזמן ראשון אפילו הוא מרצון הלוח, שכיון שהשטר הראשון נתבטל הרי זה שטר זה מוקדם ופסול³², אבל מזמן הפרעון ואילך אם הוא מרצון הלוח שאומר להם שיכתבו לו שטר יכולין לעשותו, ואם אינו מרצון הלוח אינם יכולין לכתוב שטר אחר אפילו מזמן הפרעון ואילך³³, שהם כבר עשו שליחותן ואין להם עוד כח לעשות יותר.

אם לא רצה המלוה לשנות ולגרועי כח שטר הראשון, או שנח לו יותר ליתן לו שובר כדי שיתירא הלוח שמא יאבדנו וימחר לפרוע לו המותר³⁴, יכתוב לו שובר ללוח וישאר שטרו שלם כמו שהיה, והמלוה יתן שכר הסופר לכתוב השובר, שהרי הוא למטבתו כדי שלא יגרע כח שטרו. וי"א³⁵ שהלוח יתן שכרו.

אם החוב הוא חוב בעל פה ואין שטר למלוה, והלוח מבקש ממנו שובר על אותו המקצת שפרע לו, הלוח נותן שכר הסופר שהרי הוא מבקש אותו ואין למלוה נפקותא בו.

בזמננו³⁶ שמצוי להלוות בתשלומים והלוח נותן שטר אחד על כל הסכום, ובנוסף לזה נותן שיקים לכל תשלום, לכתחלה יש לכתוב ע"ג השטר שניתנו שיקים לפרעון החוב, ואז אינו יכול לגבות בשטר זה כי אם בהצגת השיקים, ובדיעבד יש לסמוך כשמנהלים כרטיס נפרד לכל הלואה עם פרטי השטר וכן פירוט השיקים, ויש לרשום מיד כל תשלום שנתקבל על חשבון השטר, ופשוט שלאחר התשלום האחרון אין שום היתר להחזיק בשטר, ורצוי להחתימו בחותמת "נפרע", אלא שיש שהלוח רוצה לקבל הלואה חדשה בשטר זה, ועל כן יש להחזירו מיד ללוח, וכשירצה ללוות עוד פעם יחזיר את השטר. כיון שאינו גובה ממשועבדים ושניהם מסכימים לכך

אם יש ערב להלואה ראשונה, אינו יכול ללוות עוד פעם ולחייב את הערב.

³² ואפילו לדעת רוב הנאונים והמחברדים דאם זוכרים העדים זמן הקנין כותבין בשטר אותו הזמן אפילו כותבין השטר אחר זמן טובא, וכמ"ש בסימן ל"ט [סעיף ג'] ומ"ג [סעיף ט"ז], מ"מ כאן בעדים כיון דכבר כתבו שטר אחד, כשיכתבו עתה שטר מזמן הראשון יהא נראה כמוקדם, אבל ב"ד או עדים ברשות ב"ד אלימי לאפוקי ממון. סמ"ע שם ב

³³ ש"ך שם א

³⁴ סמ"ע שם א

³⁵ הש"ך (סק"ג) השיג כיון דאם היה הלוח פורע כל הסך הנזכר בשטר לא היה צריך לשובר, וא"כ השובר הוא מחמת שלא פרע הלוח כאחד ואם כן על הלוח השכר, ומסתברין דבריו.

³⁶ פתחי חושן חלק א (הלואה) פרק ב הערה צט

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

**ה. האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי
שאר כסות ועונה ... בדבר שבממון תנאו קיים ... כתובה
דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה**

התנה בשעת קידושין³⁷ על הדברים שהם מן התורה, כגון שהתנה עמה על מנת שאין לה שאר וכסות³⁸ כיון שהתנה כן בשעת נישואין שעל מנת כן הוא נושאה תנאו קיים, כיון שדבר שבממון הוא וניתן למחילה, חוץ משלשה דברים שאין התנאי מועיל בהם. ואלו הן, עונתה ועיקר כתובתה וירושיתה.

כיצד, התנה על מנת שלא יתחייב בעונתה, חייב בעונתה כיון שאינו תנאי של ממון, דקיימא לן כל דבר שבממון אפילו בממון שהוא מן התורה תנאו קיים שבממון ניתן למחילה, אבל עונתה שהוא צערא דגופא³⁹ לא ניתן למחילה, והרי מתנה על מה שכתוב בתורה⁴⁰ ותנאו בטל.

וכן אם התנה לפחות מעיקר כתובתה או שכתב לה מנה או מאתים ומחלה לו עליה אף על גב שדבר שבממון הוא, ואף על גב שדבר דמדרבנן הוא דקיימא לן כתובה מדרבנן, אפילו הכי תנאו בטל⁴¹ ויש לה כתובתה משלם אלמנה מנה ובתולה מאתים, שחיזקו רבנן תקנתם יותר משל תורה⁴², כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה⁴³ שלא תוכל למחול לו⁴⁴, ולא יפחות לה ממנה אפילו שוה פרוטה, ואם פחת הרי בעילתו בעילת זנות.

³⁷ שו"ע ונו"כ אבהע"ז לח ה, סט ו

³⁸ דוקא באומר ע"מ שאין לך עלי שאר וכסות אבל אם אמר ע"מ שאין בו בקדושין שאר וכסות לא מהני התנאי.

³⁹ ט"ז שם ד

⁴⁰ מיהו במ' פרק השוכר כתב אפילו עונה הוי דבר של ממון משום דאפשר לפייס אותה עם ממון שתמחול לו העונה וכ"כ במהרי"ק שורש י'. ב"ש שם ה

⁴¹ כן דעת השו"ע וכן פסק גם בס' סו סעי' ט ועיי"ש באוצה"פ ס"ק לז שהוא מחלוקת ראשונים שיש הסוברים שתנאו קיים

⁴² עיין ב"ש שם

⁴³ ח"מ שם יא

⁴⁴ ובט"ז שם כתב ט שאינו מועיל משום דאסור לשהות עם אשתו בלא כתובה. משמע שמשום כך הוי ליה מילתא דאיסורא ולא דבר שבממון ולהכי אין בידה למחול לו וכ"כ בלח"מ פ"ב מאישות ה"ו ועיין אוצה"פ סו ס"ק לז באריכות דעות שונות בזה

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

**ו. לעולם הוא אוכל פירי פירות עד שיכתוב לה דין ודברים
אין לי בנכסיו ובפירותיהן ובפירות פירותיהן עד עולם**

יבואר להלן דף פג. בעזחי"ת

דף נו:

**ז. אין עושין כתובת אשה מטלטלין מפני תיקון העולם...
קבל עליו אחריות עושין**

אם אינו⁴⁵ יכול לכתוב לה כתובה, כגון בשבת⁴⁶, או אפילו בחול ששכח לכתבה, יכול ליתן לה מטלטלין כנגד כתובתה, ויקבל עליו אחריות אם יאבדו או יוזלו, ואז מותר לבעול עד שיהיה לו פנאי לכתוב, ואז כותב לה מיד.

אבל בלא אחריות י"א שאפילו אם היא מיתרצה אסור⁴⁷, וי"א⁴⁸ שמכיון שאינו אלא לשעה קלה עד שיכתוב מותר

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם סו ב

⁴⁶ הר"ן הקשה הא אסור למיכנס אלמנה בשבת כדי שלא יהא נראה כקונה קנין בשבת וא"כ איך צוה להתפס' מטלטלין בשבת הא הוי כקונה קנין בשבת ויש לחלק בין נשואין דהוי מילי דפרהסיא להתפסת מטלטלין דלא הוי בפרהסיא א"נ מבע"י מיירי והיה שהות ביום לה להתפסה מטלטלין ולא לכתוב לה כתובה עכ"ל הר"ן. ח"מ שם יא

⁴⁷ במ"ג מובא בח"מ שם יב, וב"ש ח

⁴⁸ רי"ף ורמב"ם